

Професионална гимназия по селско стопанство „Никола Пушкиarov”
гр.Попово, 7800, ул.„Раковска“ №1, тел: 0608/46551, тел/факс:0608/46552
e-mail: info@pgss-popovo.com , www.pgss-popovo.com

УТВЪРЖДАВАМ:
инж.агр.ТЕМЕНУГА ТОДОРОВА
ДИРЕКТОР НА ПГСС “Н. ПУШКАРОВ”

***ПРОГРАМА ЗА гражданското,
здравното,
екологичното и интеркултурното
образование***

***в ПГСС „Никола Пушкиarov“,
град Попово***

2022 година, град Попово

Образователните институции анализират потребностите на училищната общност и определят своите приоритети, свързани с гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование, които са част от стратегията на институцията и определя дейности за осъществяване на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование в образователната институция чрез настоящата Програма, която насърчава спазването на споделени правила, процедури, традиции и колективни ценности.

I. Същност

Гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование са взаимносвързани и формират интердисциплинарен комплекс, насочен към придобиване на социални, граждански и интеркултурни компетентности и на компетентности, свързани със здравето и поддържането на устойчива околна среда.

- a. Гражданското образование е насочено към формиране на гражданско съзнание и граждански добродетели и е свързано със знания за устройството на демократичното общество, за правата и задълженията на гражданина и с умения и готовност за отговорно гражданско поведение.
- b. Здравното образование е насочено към развитие на умения за създаване или поддържане на здравословен стил и условия на живот и за доброволното адаптиране към поведение, благоприятстващо здравето.
- c. Екологичното образование е насочено към формиране на екологична култура, екологично съзнание и екологично поведение в тяхната взаимна връзка с оглед познаване на екологичните закони, защита, подобряване, управление и разумно използване на природните ресурси, както и опазване на природната среда и на екологичното равновесие.
- d. *Интеркултурното образование е насочено към усвояване на знания за различни измерения на културните идентичности и за основни характеристики на интеркултурните отношения, формиращо позитивно отношение към разнообразието във всички области на човешкия живот, както и умения и нагласи за конструктивни взаимодействия в мултикултурна среда.*

II. Цели

Целите на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование са:

1. изграждане на автономна и активна личност, която:

- a. разбира и отстоява общочовешките ценности, ценностите на демокрацията и човешките права, участва в гражданския, политическия и социалния живот по отговорен, съзидателен и ефективен за себе си и за обществото начин;
- b. познава институциите, структурата и процедурите на демократичното общество, икономическите и политическите реалности на глобализиращия се свят;
- c. зачита значимостта на всяка човешка личност в многообразието от нейните идентичности, признава правото и ценността на различието, приема равнопоставеността на всички в общото социално пространство;
- d. осъзнава и цени своята културна идентичност;
- e. взаимодейства с членовете на семейството си, общността и другите хора по конструктивен и уважителен начин;
- f. изразява обосновано и критично гражданската си позиция;
- g. взема самостоятелни решения относно своето развитие, проявява инициативност и способност да си поставя цели, да планира и да обосновава действията си;

- h. носи отговорност за поведението си и оценява влиянието на постъпките си за своя живот и този на другите хора;
 - i. подбира адекватна информация, продукти и услуги за подобряване на здравето и поддържа здравословен начин на живот за себе си и за околните;
 - j. познава и спазва нормите за екологична култура и поведение с оглед опазване на природата и създаване на устойчива околна среда;
 - k. познава механизмите на публичните институции и гражданското общество за прилагане на споделена отговорност за опазване на околната среда и проявява готовност за участие в тях;
 - l. умее да прави връзки между отделни сфери на обществения живот и да разбира причините за социалните неравенства, екологичните и глобалните предизвикателства;
2. функциониране на всяка образователна институция като автономна, активна и саморазвиваща се общност, която:
- a. възпитава в демократичните ценности;
 - b. насърчава инициативност, отговорност, солидарност, социална чувствителност и критичност у всички участници в образователната система;
 - c. утвърждава устойчива, включваща, демократична и здравословна среда, свободна от различните форми на агресия и дискриминация;
 - d. изгражда и поддържа позитивен психологически климат и възможности за избори, свързани със здравето, екологията, гражданското участие, междукултурната толерантност, взаимното разбиране, зачитане и уважение;
 - e. създава позитивна образователна среда за диалог между представителите на различните културни общности в зависимост от тяхната възраст и компетентности, включително и чрез формите на ученическото участие и самоуправление.

III. Начини и форми на организиране

1. В ПГСС „Н.Пушкарров“ гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование се осъществява:
 - a. С изучаването на учебния предмет гражданско образование в XI и XII клас.
 - b. С интегрирано в обучението по образователните направления /общообразователна и професионална подготовка/;
 - c. С интегрирано в допълнителни форми на педагогическо взаимодействие/дейности в полза на училището/;
 - d. като самостоятелно образователно направление, като иновативна или авторска програма /учебни програми от иновацията/;
 - e. в часа на класа, включително и чрез ученическото самоуправление;
 - f. в заниманията по интереси;
 - g. в рамките на дейностите по обща подкрепа за личностно развитие по реда и при условията на държавния образователен стандарт за приобщаващото образование;
 - h. в дейности по национални и международни проекти;
 - i. в плана за извънкласни дейности /час от годишния план на училището/.
2. Допълнителни дейности, свързани с гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование се осъществява с:
 - a. откриването и закриването на учебната година;
 - b. официалното раздаване на удостоверението за завършен първи клас, удостоверението за завършен начален етап на основната степен, свидетелството за основно образование и дипломата за средно образование;
 - c. награждаване на отличили се ученици и учители;

- d. поддържането на училищен кът и съхраняването на училищното знаме;
- e. честването на националния празник, на официалните празници, на дните на национални герои и будители, на празника на патрона на училището;
- f. изпращане на завършилите зрелостници;
- g. традиционни срещи на бивши възпитаници на училището;
- h. училищна униформа и/или знаци и символи;
- i. училищен химн;
- j. възпитаването в трайни навици за отдаване на почит и израз на националното самосъзнание чрез: изслушване на националния химн в тържествени за държавата и училището моменти; поставяне на националния флаг на фасадата на училището.
- k. участие в различни форми на ученическо самоуправление и представителство;
- l. организиране на доброволчески дейности във и извън училище;
- m. поддържане на училищни медии с активното участие на учениците (вестници, радио, телевизия, списания, интернет страници и др.);
- n. организиране на училищни кампании, подкрепящи здравето, толерантността, социалната чувствителност, правата на човека, опазването на околната среда и пр.;
- o. организиране на училищни празници и събития съобразно календара на световните, международните, европейските, националните, общинските, местните, професионалните и културните дати и празници;
- p. организиране на обучения на връстници от връстници;
- q. развиване на младежкото лидерство;
- r. участие в клубове и неформални групи по интереси;
- s. реализиране на форми на посредничество, решаване на конфликти, превенция на агресията;
- t. въвеждане на практиката на ученици-наставници за превенция на конфликти, отпадане от училище и др.;
- u. проучване на мненията, нагласите и очакванията на учениците относно процеса и съдържанието на училищното образование и предложения по училищния живот;
- v. насърчаване на информалното учене на територията на училището за научаване чрез правене извън часовете за формално образование и неформално обучение.

IV. Рамковите изисквания за резултатите от обучението

1. РАМКОВИ ИЗИСКВАНИЯ ПРИ ОРГАНИЗИРАНЕ НА ЧАСА НА КЛАСА:

	8 клас	9 клас	10 клас	11 клас	12 клас
патриотичното възпитание и изграждането на националното самочувствие	4	4	4	4	4
толерантността и интеркултурния диалог	1	1	1	1	1
финансовата и правната грамотност, в т.ч. избор на първо работно място	2	2	2	2	12
военното обучение и защитата на родината		5	5		
безопасността на движението по пътищата	4	4	4	1	1

защитата на населението при бедствия и аварии и оказване на първа помощ	5	5	5	3	3
превенция на насилието, справяне с гнева и агресията и мирно решаване на конфликти	2	2	2	2	2
превенция на тероризма и поведение при терористична заплаха	2	2	2	2	2
Кариерно ориентиране			1		
превенция и противодействие на корупцията	2	2	2	2	2
електронното управление и медийната грамотност		1	1	4	

2. РАМКОВИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ОБУЧЕНИЕТО ПО ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ

2.1. Междуличностни отношения

Показва умения за:

изслушване, задаване на въпроси, перифразиране, даване и приемане на обратна връзка, споделяне и др.;

решаване на конфликт;

изясняване на собствените и чуждите ценности и очаквания във взаимоотношенията;

изразяване на обич и близост; описва и интерпретира понятията приятелство и интимно партньорство.

демонстрира разбиране за семейството като социална единица, за различните роли, права и отговорности в него и тяхната динамика в жизнения цикъл;

демонстрира знания и умения за влизане в различни социални роли (ролева пластичност);

описва и обяснява груповите процеси и роли, принадлежност към групи, лидерство;

демонстрира умения за критично осмисляне на влиянията на културата, традициите, медиите върху взаимоотношенията.

2.2. Социална среда

Анализира проблеми на училищната общност, участва в диалог между заинтересованите страни, създава и осъществява проекти за развитие на училището като демократична общност.

2.3. Права на човека

Познава равнищата на публичното управление и познава правомощията на местни властови институции и процедурите за взаимодействие на гражданите с тях. Познава правата на групи със специални нужди – деца, хора с увреждания, малцинства. Разбира правата на човека като рамка, която може да служи за борба с несправедливостите (напр. с корупцията, дискриминацията, неравноправието). Запознат е с принципите и целите на електронното управление и може да участва на практика в прилагането му за лични и за обществени цели.

2.4. Демократично гражданство

Осъзнава статуса на гражданина и ролята му в публичния живот, разбира спецификата и значението на гражданското общество и различните форми на гражданска активност; осъзнава отговорността на отделния индивид в гражданското общество.

2.5. Идентичности и различия в обществото

Познава различни форми на расизъм, както и успешни практики за тяхното преодоляване. Анализира ефективността на държавни политики за интеграция на групи със специални нужди от гледна точка на гарантиране на техните права и на концепцията за качество на живот.

2.6. Власт, политика и демократични ценности

Познава основните характеристики на модерните политически идеологии (ляво и дясно) и умее да прави анализ на политическия процес. Разбира важността на активната позиция на гражданина и неговото взаимодействие с институциите за преодоляване на негативни общественополитически явления и създаване на възможности за устойчиво политическо, икономическо и социално развитие. Осъзнава значението на демократичните ценности и на демократичните институции за формирането на гражданска национална идентичност.

2.7. Социална политика, справедливост и солидарност

Осъзнава справедливостта и солидарността като основания на обществения живот в контекста на европейските ценности и проявява готовност за солидарни действия с нуждаещи се. Запознат е с принципите и формите на хуманната социална работа, с актуални социални политики на държавата и социални проекти на НПО.

2.8. Глобализация, плурализъм и толерантност

Осъзнава необходимостта от предефиниране на ключови понятия, като мир, война, справедливост, власт, толерантност, развитие пред лицето на съвременни глобални проблеми, като тероризма, бежанските кризи, екологичните проблеми и климатичните промени, анализира явления от обществения живот в страната, Европа и света от гледна точка на понятията за плурализъм и толерантност.

3. РАМКОВИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ОБУЧЕНИЕТО ПО ЗДРАВНО ОБРАЗОВАНИЕ

3.1. Психично здраве и личностно развитие.

Обяснява и анализира етапите на жизненото развитие на човека. Демонстрира умения за справяне с промените, свързани с юношеството като етап на жизненото развитие. Показва умения за отстояване на личния избор при зачитане на правата на другите хора. Демонстрира умения за критично осмисляне на влиянието на средата – семейството, връстниците, групата, значими хора и образи, средствата за масова информация, култура, традиции, социални норми, ценности, митове, вярвания върху личността (начина, по който човек възприема себе си и другите, неговите избори и поведение). Умее да изяснява и отстоява собствените ценности и избори. Анализира собствения стил на вземане на решения и последствията от него. Идентифицира и решава проблеми. Умее да си поставя дългосрочни житейски цели. Идентифицира собствените си чувства и анализира връзката им с поведението. Изразява собствените чувства по конструктивен начин.

3.2. Физическо развитие и дееспособност

Анализира влиянието на личното поведение и навици върху различните системи и здравето. Демонстрира здравословни избори във връзка с промените, които настъпват в процеса на растежа и развитието. Поддържа оптимално равнище на физическа дееспособност.

3.3. Превенция на употребата на психоактивни вещества

Описва влиянието на психоактивните вещества върху репродуктивното здраве и бременността (плода). Показва умения за анализ и критично осмисляне на влиянието на социалните модели,

социалната среда, култура, традиции, медии, семейство, връстници, приятелски групи, за употребата или неупотребата на психоактивни вещества. Показва умения за намиране и осъществяване на алтернативни на употребата на психоактивни вещества начини и дейности за: приобщаване към групи, справяне със стрес и тревожност, за позитивни преживявания.

3.4.Безопасност и първа помощ

Анализира факторите, които водят до злополуки и насилие. Показва умения за идентифициране на ситуации на насилие и злополуки и избор на стратегии за избягването им. Обяснява връзката на алкохола и другите наркотици със злополуките и насилието. Демонстрира умения за решаване на конфликти. Демонстрира умения за оказване на първа помощ при удавяне, транспортиране на пострадали, при ухапване от животни. Умее да предлага и оказва помощ при злополуки и в ситуации на насилие.

3.5.Сексуално здраве и сексуално преносими инфекции

Описва предимствата и ограниченията на различните методи на контрацепция и начините на тяхното използване за предпазване от нежелана бременност, болести, предавани по полов път, ХИВ/СПИН. Изброява местата, където може да получи специализирана помощ и консултиране, и разбира необходимостта от тях; осъзнава, че родителството е въпрос на избор, и отговорността, свързана с него. Демонстрира основни знания и умения за бъдещо родителство. Умее да изразява своята сексуалност, съобразявайки се с желанията, суверенитета и правата на другите. Умее да договаря безопасни сексуални отношения. Показва умения за предпазване от нежелана бременност, болести, предавани по полов път, ХИВ/СПИН. Има нагласа за отговорно сексуално поведение спрямо себе си и другите. Показва толерантно отношение към хора с различно сексуално поведение и начин на живот.

3.6.Хранене

Диференцира индивидуални, семейни и културално обусловени различия по отношение начина на хранене. Умее да анализира влиянието на средата – семейство, приятели, национални традиции, върху личния избор на начин на хранене. Умее да анализира и оценява следствията от използването и съчетаването на различните видове храни. Умее да съставя лично седмично меню, съобразено с потребностите на възрастта и растежа в периода на юношеството. Умее да анализира връзката между калориите, активността и теглото и да подбира своето дневно и седмично меню съобразно своите потребности и факторите на средата – наличност на храни, социални и културални особености; описва опасностите от предприемане на действия за рязко намаляване на теглото.

4. РАМКОВИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ОБУЧЕНИЕТО ПО ЕКОЛОГИЧНО ОБРАЗОВАНИЕ

4.1. Вода, почва, въздух.,,

Интерпретира информация за замърсяването на въздуха в големи градове и населени места; коментира замърсяването на въздуха от транспорта, индустрията и бита; определя понятието „Горещи точки на замърсяване“; познава основните замърсители на въздуха – фини прахови частици, серни и азотни оксиди, тропосферен озон и др., както и специфични замърсители – сероводород, амоняк, летливи органични съединения, фреони и др.; описва и класифицира видове замърсяване на почвите и оценява влиянието му върху околната среда и човешкото здраве; разработва идеи и проекти за опазване на чистотата на водите и водните басейни; използва методи да пести водата в дома си и да опазва нейната чистота; анализира настъпилите промени в населеното място, в което живее, и дава оценка на положителните и отрицателните им страни.

4.2. Енергия и климат

Използва източници на общественодостъпна информация за възможните въздействия върху атмосферата и околната среда от производството на енергия от различни източници при работа по различни проекти; проверява хипотези и аргументира възможни решения и обосноваване на позиции за балансирано и щадящо природата потребление на енергийни ресурси; работи в екип за обсъждане на идеи и участва в дейности, свързани с промяна в потребителското поведение, с цел намаляване на емисиите на парникови газове в атмосферата; описва механизми за намаляване на емисиите на парникови газове (Европейска схема за търговия с емисии на парникови газове, Схема за доброволно намаление на емисии); анализира последствията от климатичните промени върху екосистемите и техния капацитет да осигуряват устойчив приток на храна, енергия и вода; интерпретира необходимостта от адаптиране към изменението на климата и смекчаване на последиците от климатичните промени; разработва идеи и проекти за адаптация към изменението на климата.

4.3. Биологично разнообразие

Разграничава различни устойчиви практики за възобновяване на природните ресурси и формулира ползите за обществото, в това число финансови и социални; сравнява биологичното разнообразие в естествена екосистема и агро-екосистема; посочва основните заплахи при превръщането на определени територии в агро-екосистеми; познава термина монокултура; разграничава понятията трансгранична защитена територия, Национална екологична мрежа Натура 2000, Европейска мрежа Натура 2000, Парк на мира; коментира ролята на националните и наднационалните защитени територии за опазване на биологичното разнообразие; систематизира и проверява причините и заплахите, водещи до намаляване на биологичното разнообразие и изчезване на определени видове; прилага практически методи за оценка на състоянието на биологичното разнообразие.

4.4. Потребление и отпадъци

Формулира кръговрата на материалите и обяснява различни начини за обработване и рециклиране; изброява различни прости и многокомпонентни материали, използвани във всекидневието; коментира понятията „кръгова икономика“, „зелена икономика“, „синя икономика“; анализира примери за успешни инициативи от света и от мястото, в което живее, за справяне с отпадъците, които носят финансови и социални ползи за обществото; посочва основните принципи за третиране на различни видове отпадъци, като депониране, рециклиране, компостиране, изгаряне; коментира ползи и заплахи от различните видове третиране; аргументира разделното събиране на отпадъци като подход за управление на отпадъците; коментира основните принципи на управление на отпадъците, като принцип на предотвратяването, принцип „Замърсителят плаща“, принцип на предвидливостта, принцип на близостта.

4.5. Общество и околна среда

Обяснява механизмите, с които разполагат институциите и гражданското общество, за прилагане на споделена отговорност за опазване на околната среда; участва в обществени кампании на екологична тема и в дейности на организации, занимаващи се с опазване на околната среда; демонстрира солидарност и сътрудничество с различни обществени субекти за постигане на общи екологични цели .

5. РАМКОВИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ОБУЧЕНИЕТО ПО ИНТЕРКУЛТУРНО ОБРАЗОВАНИЕ

5.1. Културни идентичности

Познава механизми за конструиране на национална, етническа и религиозна идентичност; оценява ефектите от влиянието на културни и социални фактори върху междуетническите и междурелигиозните отношения.

5.2.Културна осъзнатост

Изследва културно обусловени различия в живота на етнически и религиозни общности у нас – степен на контекстуалност, степен на индивидуализъм, отношение към властта, степен на избягване на несигурността и др.; умее да преценява критично публикации в медиите и изяви в социалните медии, които се отнасят до междуетническите и междурелигиозните отношения.

5.3.Културни различия, толерантност и конструктивни взаимодействия

Познава културноисторическите основания на религиозната и междуетническата толерантност; разбира съхраняването на културно-историческото наследство като споделена отговорност на различните културни общности; разграничава видове публични политики, отнасящи се до интеркултурните отношения, като асимилация, авто/сегрегация, интеграция; участва в дискусии относно значими събития и проблеми, свързани с интеркултурните взаимодействия; може да се включва в разработването и реализирането на проекти, които имат за предмет интеркултурни отношения.

5.4.Интеркултурно образование и права на човека

Познава различни схващания за човешки права в зависимост от съответния цивилизационен контекст; осъзнава легитимността на законовата уредба за защита на човешките права у нас; познава институционални механизми за реагиране при нарушаване на човешки права; проявява готовност за защита на собствените и чуждите човешки права.

6. РАМКОВИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА СЪЗДАВАНЕ И ФУНКЦИОНИРАНЕ НА УЧЕНИЧЕСКИ СЪВЕТИ

6.1.Право на участие: Всички ученици на възраст до 18 г., които притежават:

1. лидерски качества и креативност;
2. организаторски умения, както и умения да мотивират и обединяват връстниците си за определени каузи;
3. умения да изразяват и защитават общото мнение, дори и то да е в противоречие с личното им мнение;
4. готовност за поемане на отговорност.

6.2.Начин на избор:

- 1.Избират се по време на часа на класа чрез открито или тайно гласуване
- 2.Включва председателите на ученическите съвети на всяка паралелка

6.3.Председател: Избира се от членовете на съвета по ред, определен в съответния правилник.

6.4.Численост: Минимум трима ученици от клас. Не по-малко от трима ученици и не повече от броя на паралелките, допълнен до нечетно число. Максимум 28 ученици, допълнен до нечетно число.

6.5.Мандат: Една учебна година , без ограничение в броя на мандатите.

6.6.Честота на заседанията: При необходимост се свиква от председателя на съвета. Най-малко веднъж в месеца и се свиква от председателя на съвета.

6.7.Функции :

Участва при изработване на годишния план за часа на класа за отделната паралелка и координира разработването на плановете за часа на класа между паралелките в класа в интерес на развитието на всеки ученик и на паралелките като общност; · Организира провеждането на дейностите на паралелките; · Координира дейностите с другите паралелки и класове в

общоучилищните изяви; · Организира и координира работата по проекти на паралелките, на класовете и на училището като общност; · Участва при защитата на правата и интересите на учениците от паралелката/класа пред класните ръководители, училищното ръководство, педагогическия съвет и родителите.

Утвърждава формите и правилата на ученическо самоуправление в училището; · Прави предложения пред директора и педагогическия съвет относно начините на упражняване на правата на учениците; · Мотивира учениците да участват активно в процеса на вземане на решения, касаещи училищния живот и ученическата общност; · Участва в изработването на правилника на училището; · Посредничи в разрешаването на възникнали проблеми, свързани с организацията и протичането на учебния процес или на извънкласните дейности; · Подпомага провеждането на дейностите на паралелките, класовете и общоучилищните изяви; · Работи по проекти съвместно с другите ученици, учителите, училищното ръководство и родителите.

6.8.Подпомага се от...:

Класния ръководител на паралелката, който съобразява годишния план за часа на класа с желанията на учениците и осигурява част от времето в часа на класа за функционирането на ученическото самоуправление.

Директора на училището, който: определя представител от педагогическия състав (педагогически съветник или психолог) и представител на училищното настоятелство, които да координират и подпомагат работата на ученическия съвет на училището; осигурява пространство за диалог и подпомага органите на ученическото самоуправление и представителство при включването им в политиките на училището; създава условия за включване на представителите на ученическия съвет на училището при разглеждане от педагогическия съвет на въпроси, свързани с поведението на учениците.